

تعیین تناسب اراضی منطقه کوشک فارس با انجام مطالعات تکامل خاکهای منطقه

بابک ملک زاده و مجید باقرنژاد*

چکیده: خاکهای منطقه در یک ردیف پستی و بلندی مورد مطالعه قرار گرفت. این خاکها قویاً با وضعیت فیزیوگرافی خود در ارتباط بودند. در این بررسی ۵ سری خاک تشخیص داده شد که در توالی از کوه به دشت، شامل سری خاکهای ابرج (*Typic Xerorthents*) در مخروط افکنه‌های آبرفتی واریزه‌ای، سری بیضاء (*Typic Xerochrepts*) در دشتهای دامنه‌ای، سری تخت جمشید (*Calcic Haploxeralfs*) در دشتهای آبرفتی دامنه‌ای و دشتهای آبرفتی رودخانه سیوند، سری کوشک (*Calcic Xerollic Xerochrepts*) و سری هاشم‌آباد (*Typic Xerorthents*) در تراسهای پائینی رودخانه کراست. بدین منظور از بین پروفیل‌های حفار شده در یک ردیف توپوگرافی ۸ پروفیل انتخاب و پس از مطالعات صحرائی و نتایج آزمایشگاهی براساس سیستم جامع آمریکایی رده‌بندی شد. مطالعات نشان می‌دهد که بعد از مواد مادری، توپوگرافی به عنوان مهمترین فاکتور خاکسازي در منطقه مورد مطالعه به وسیله تاثیر بارندگی موثر و بنابراین روابط رطوبتی خاک، شدت جابجائی مواد توسط فرسایش و به وسیله انتقال مواد به شکل سوسپانسیون و محلول موجب تکامل پروفیل خاک شده بنابراین بر بسیاری از فرآیندهای خاکسازي و خصوصیات خاک موثر است. این عامل در قالب درجه شیب و طول شیب بر روی فرآیندهای *Calcification*, *Gleizaion*, *Melanization* و همچنین بر روی بسیاری از خصوصیات فیزیکی و شیمیایی خاک از جمله رنگ، درصد رس خاک *OC%*, *CCE*, *CEC*, *BS*, *pH*, *Sp* دارای تاثیرات مستقیم و غیرمستقیم است. نوع افقهای شناسایی و بنابراین گروههای اصلی خاک نیز متأثر از موقعیت توپوگرافی بوده به طوری که خاکهای *Xerochrepts* با افقهای کمبیک و کلسیک خاکهای *Haploxeralfs* با افقهای کمبیک و کلسیک و آرچلیک در موقعیتهای پست‌تر تشکیل می‌شوند. همچنین مطالعه خاک در یک ردیف پستی و بلندی با سفره آب زیرزمینی بالا بر روی بسیاری از خصوصیات فیزیکی شیمیایی و مینرالوژیکی خاک تاثیر می‌گذارد، به طوری که با افزایش طول شیب به علت شرایط زهکشی و اثر سفره آب زیرزمینی از مقدار ایلیت و کلریت کاسته شده و به مقدار کانیهای گروه اسمکتیت افزوده می‌شود.

* - دانشجوی کارشناسی ارشد، استادیار دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز